

નિબંધ લેખન

ગુજરાતી

ધોરણ : 6 થી 8

ઉત્તરાયણ

બાળકોનો અતિ પ્રિય તહેવાર ઉત્તરાયણ છે. સઘળા તહેવારો તો હિન્દુ તિથિ અનુસાર ઊજવાતા હોય છે. ઉત્તરાયણ તો જાન્યુઆરી માસની ચૌદમી તારીખે ઊજવાય છે. આ દિવસનું મહત્વ ભૂગોળ અનુસાર છે. સૂર્ય મકર રાશિમાં પ્રવેશે છે, તેથી તેને ‘મકરસંક્રાંતિ’ કહે છે.

એક ધાર્મિક તહેવાર તરીકે આ દિવસે લોકો પુણ્યદાન કરે છે. ઘણા બાજરી કે ઘઉંની ધૂધરી બાફી ગાયોને ખવડાવે છે. ઘણા ગાયોને ઘાસપૂળા ખવડાવે છે. ગરીબોને દાન અને બ્રાહ્મણોને દક્ષિણા આપવામાં આવે છે. કેટલાક તલસાંકળી કે તલના લાડુ, બોર કે જામફળ વહેંચે છે.

ઉત્તરાયણનો ખરો મહિમા તો પતંગ વિશે છે. પતંગના પર્વ તરીકે આ તહેવાર બાળકથી માંડીને વૃદ્ધો, સ્ત્રીઓ તથા પુરુષો ઊજવે છે. કોઈ શત્રુના દેશ પર ચઢાઈ કરવા લશ્કર તૈયાર કરવામાં આવે એવી તૈયારીઓ ઉત્તરાયણને ઊજવવા માટે કરવામાં આવે છે.

સૈનિકોના હાથમાં શસ્ત્રો તેમ પતંગ રસિયાઓના હાથમાં દોરી. દોરીને રંગ અને કાચ પાવામાં આવે છે. આવી દોરીઓની ફિરકીઓ તૈયાર કરવામાં આવે છે. પતંગો તો ભાત ભાતના અને જાત જાતના હોય છે.

માનવી જુદી જુદી ફેશનો કરે તેમ પતંગોના રંગ અને તેમના પર આંકેલી ભાત પણ જુદા જુદા હોય છે. કોઈ પતંગ માત્ર એક જ રંગના હોય છે. કોઈ પતંગ પર ચદ્દાપદ્દા હોય છે. કોઈ પતંગ પર ચાંદરણાની ભાત શોભતી હોય છે. કાબરચીતરા પતંગો પણ ખરા.

ઉત્તરાયણના દિવસ અગાઉ રાત્રીએ જાગીને પતંગોને કિન્ના બાંધી દેવામાં આવે છે. ફાટેલા પતંગોને સાંધવાના સરંજામ તૈયાર રાખવામાં આવે છે. ઉત્તરાયણના દિવસે પરોઢ પ્રગટ્યું નથી કે ધાબાઓ અને અગાશીઓ ધમધમી નથી.

પતંગોના પેચ એટલે પતંગોનું યુદ્ધ. યુદ્ધમાં જેમ વ્યૂહ તેમ પેચના પણ વ્યૂહ. કોઈ દોરી છોડીને પેચ લડાવે તો કોઈ દોરીને ખેંચીને પેચ લડાવે. પતંગના જંગનો રંગ ઓર હોય છે, તેનો ઉમંગ ઓર હોય છે ! એવા કેટલાક લોકો હોય છે જેઓ કપાયેલા પતંગોને લૂંટવાનો આનંદ માણતા હોય છે. તેઓ પતંગ પકડવા ઝંડા બનાવી તેમનો ઉપયોગ કરે છે.

વાતાવરણ તો ધમધમે. ‘એ કાપ્યો....’ જેવી બૂમો ચારેય દિશાઓમાં ગાજે. રાત્રીએ પણ પતંગનો આગવો આનંદ.

ઊડતા પતંગની દોરી સાથે નાનકડા કાગળના ફાનસની વચ્ચે સળગતી મીણબત્તી મૂકીને તુફલ બનાવવામાં આવે. આવી તુફલો ઊડતા આગિયા જેવી લાગે. ઉત્તરાયણ પછીના બીજા દિવસને વાસી ઉત્તરાયણ તરીકે ઊજવવામાં આવે છે.

ઉત્તરાયણ એટલે આનંદનો ઉત્સવ !

Thanks

For watching